

بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و رضایت از کیفیت زندگی در فضاهای شهری (مطالعه موردی: منطقه ۹ شهرداری تهران)

حسین حاتمی‌نژاد- استادیار دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران
داود عیوضلو* - دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه شهید بهشتی
فاطمه خزائی‌زاده- کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه تهران

تأیید نهایی: ۱۳۹۴/۰۸/۱۲

پذیرش مقاله: ۱۳۹۲/۰۶/۲۸

چکیده

هدف همه برنامه‌های توسعه شهری در کشور، افزایش سطح کیفیت زندگی شهروندان است. این موضوع در دهه‌های گذشته، در تمامی برنامه‌های شهری جایگاه ویژه‌ای یافته است. یکی از راهکارهای افزایش سطح کیفیت زندگی شهروندان، افزایش سطح سرمایه اجتماعی افراد است. هدف این پژوهش، بررسی نقش و جایگاه سرمایه اجتماعی در افزایش میزان رضایت شهروندان از کیفیت زندگی است. این موضوع در دو محله شهید دستغیب و دکتر هوشیار منطقه ۹ شهرداری تهران بررسی شد. در این پژوهش، چهار شاخص برای سنجش سرمایه اجتماعی استفاده شد که شامل اعتماد شخصی، اعتماد انتزاعی، انسجام اجتماعی و مشارکت اجتماعی می‌شوند. این شاخص‌ها به‌عنوان چهار شاخص اصلی در همه سنجش‌های سرمایه اجتماعی به‌کار می‌روند. برای سنجش رضایت از کیفیت زندگی نیز از ۱۳ شاخص متفاوت اجتماعی، اقتصادی، شهری و... استفاده شد. این پژوهش توصیفی-تحلیلی است و برای جمع‌آوری داده‌ها از ابزار پرسشنامه استفاده شده است. با توجه به جمعیت جامعه آماری و مطابق فرمول کوکران، ۴۰۰ پرسشنامه در سطح منطقه توزیع و داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS بررسی شدند. با توجه به سطح سنجش سؤالات، از آزمون همبستگی پیرسون و برای بررسی میزان تبیین متغیر رضایت از کیفیت زندگی از طریق متغیر مستقل (سرمایه اجتماعی)، از تحلیل رگرسیون چندمتغیره استفاده شد. نتایج نشان می‌دهد سرمایه اجتماعی، همبستگی معناداری با میزان رضایت از کیفیت زندگی شهروندان دارد و با افزایش میزان سرمایه اجتماعی افراد، بر میزان رضایت آن‌ها از کیفیت زندگی افزوده می‌شود.

کلیدواژه‌ها: انسجام اجتماعی، اعتماد، سرمایه اجتماعی، کیفیت زندگی، مشارکت، منطقه ۹ شهرداری تهران.

مقدمه

به دنبال توسعه شهرنشینی، مشکلات آن نیز به تدریج پدیدار و شناخته شدند. از چند دهه اخیر، بحران‌های شهری گسترده‌تر شدند و به دنبال بروز و گسترش بحران در جنبه‌های مختلف زندگی شهری اعم از زیست‌محیطی، اجتماعی، کالبدی، اقتصادی و...، یک آگاهی عمومی از مشکلات محیطی و نزول کیفیت محیط شهرها در مقیاس شهر و محله‌های مسکونی به وجود آمد. در سال‌های اخیر، سرمایه اجتماعی به موضوعی بسیار مرسوم تبدیل شده که مورد توجه بسیاری از محققان و حتی سیاستمداران بوده است. همچنین کیفیت زندگی که منعکس‌کننده سطح رفاه و آسایش افراد است، طی دهه‌های گذشته به عنوان یکی از مهم‌ترین اهداف اصلی توسعه جامعه، هدایتگر سیاستگذاری‌های بسیاری از کشورها بوده است. به عبارت دیگر، «می‌توان گفت کیفیت زندگی شهر در ارتباط مستقیم با کیفیت آن است؛ بدین معنا که اگر کیفیت زندگی در شهر مناسب باشد، به خاطر کیفیت بالای محیط شهر است» (آوانگ، ۲۰۰۹: ۱۶۱). امروزه هدف مشترک توسعه در سطوح محلی، ملی و بین‌المللی، بهبود کیفیت زندگی است و آینده زندگی بشر، متکی بر درک بهتر عواملی خواهد بود که بر کیفیت زندگی انسان تأثیرگذارند. بخشی از این عوامل، مربوط به کیفیت روابط ما با سایرین، گروه‌ها و نهادهای رسمی و غیررسمی می‌شود که از آن‌ها با عنوان سرمایه اجتماعی، به عنوان حلقه مفقوده توسعه یاد می‌شود. وجود کنش‌های جمعی و حل مسئله به صورت گروهی، سبب استفاده بهتر از منابع اجتماعی، تقلیل هزینه‌های اجتماعی و افزایش کارایی برنامه‌های اقتصادی، اجتماعی و عمرانی در سطح جامعه می‌شود. مطالعات متعدد نشان داده‌اند که کارایی‌ناداشتن بسیاری از برنامه‌های اقتصادی، سیاسی و اجتماعی اجرا شده در بعضی مناطق جغرافیایی، با کیفیت روابط و پیوندهای مردم با یکدیگر و با ارگان‌های رسمی و هنجارهای تثبیت‌کننده آن‌ها مرتبط بوده است. پس می‌توان ادعا کرد که کیفیت زندگی در ابعاد مختلف (محیطی، روانی، فیزیکی، اجتماعی، جسمی و روحی) متأثر از کیفیت ارتباطات و پیوندهای اجتماعی است (غفاری و اونق، ۱۳۸۵: ۱۶۰). مسلم است که علاوه بر سرمایه اجتماعی، عوامل دیگری نیز بر میزان کیفیت زندگی افراد تأثیرگذارند، اما در این پژوهش، به نقش سرمایه اجتماعی، به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر میزان کیفیت زندگی شهروندان پرداخته می‌شود. منطقه ۹ شهرداری تهران به عنوان یکی از مناطق بیست و دوگانه شهرداری تهران، هم از لحاظ کیفیت زندگی و هم از لحاظ سرمایه اجتماعی، شرایط منحصر به فردی دارد؛ زیرا هم از لحاظ کالبدی و کیفیت محیطی وضعیت چندان مناسبی ندارد و هم از لحاظ سرمایه اجتماعی به خاطر مهاجرپذیری در منطقه در شرایط مطلوبی نیست. از این رو، این منطقه به خاطر ویژگی مهاجرپذیری بالا، اقوام مختلفی دارد که از نظر سطوح کیفیت زندگی و سرمایه اجتماعی در شرایط نامتوازی هستند. دو محله شهید دستغیب و دکتر هوشیار به عنوان مطالعه موردی انتخاب شده‌اند که با توجه به مطالعات صورت گرفته، ساکنان محله شهید دستغیب از لحاظ بافت اجتماعی و زبانی اغلب همگن‌اند، اما در محله دکتر هوشیار، برخلاف محله شهید دستغیب، بافت اجتماعی، اقتصادی و زبانی، ناهمگونی بیشتری دارد.

در این مقاله، به دنبال پاسخ به این پرسش هستیم که آیا رابطه‌ای میان ابعاد سرمایه اجتماعی و میزان رضایت از کیفیت زندگی شهروندان در منطقه ۹ شهرداری تهران وجود دارد. همچنین مهم‌ترین ابعاد تأثیرگذار سرمایه اجتماعی مؤثر بر کیفیت زندگی شهروندان کدام است.

مبانی نظری

سرمایه اجتماعی

سرمایه اجتماعی، در حال حاضر به یکی از بحث‌انگیزترین و جنجالی‌ترین مفاهیم علوم اجتماعی و پژوهش‌های توسعه تبدیل شده و حجم ادبیات دانشگاهی و سیاسی مرتبط با آن، به سرعت در حال افزایش است. در عین حال، سرمایه

اجتماعی، به سرعت به ابزار تحلیلی اصلی پژوهش‌های جدید توسعه اقتصادی و اجتماعی در کشورهای در حال توسعه تبدیل می‌شود. در کلی‌ترین سطح، سرمایه اجتماعی ویژگی‌هایی از یک جامعه یا گروه اجتماعی است که ظرفیت سازمان‌دهی جمعی و داوطلبانه برای حل مشکلات متقابل یا مسائل عمومی را افزایش می‌دهد (تاجبخش، ۱۳۸۳: ۱۰). از نظر رابرت پاتنام، جین جاکوب، طراح شهری اولین تحلیلگر اجتماعی بود که اصطلاح سرمایه اجتماعی را همان‌گونه که ما امروزه می‌فهمیم به کار برد (میلانی، ۲۰۰۵: ۱۴). سرمایه اجتماعی، شامل منابع مفید قابل دسترس برای کنشگران است که از طریق روابط اجتماعی آن‌ها حاصل می‌شود و به فرد یا گروه اجازه می‌دهد تا شبکه پایداری از روابط کم‌ویش نهادینه‌شده آشنایی و شناخت متقابل را در اختیار داشته باشند (علیوردی‌نیا، ۱۳۸۷: ۱۱۳).

مفهوم اصلی سرمایه اجتماعی را در چهار کلمه می‌توان بیان داشت: برقراری ارتباط مهم است. افراد با ایجاد ارتباط با یکدیگر دست به کارهایی می‌زنند که به تنهایی یا قادر به انجام آن نیستند یا برای انجام آن مشکلات فراوانی دارند. افراد از طریق مجموعه‌ای از شبکه‌ها با هم در ارتباط‌اند و با دیگر اعضای شبکه‌ها ارزش‌های مشترکی دارند؛ به طوری که این شبکه‌ها منبعی ایجاد می‌کنند و به نظر می‌آید نوعی سرمایه ایجاد کرده‌اند (فیلد، ۱۳۸۵: ۱). پیران سرمایه اجتماعی را چنین تعریف می‌کند: سرمایه اجتماعی، زاده کنش و واکنش‌های افراد و محصول آشنابودن و آشناسدن آدمیان با یکدیگر است و بر چشم‌داشت‌هایی استوار است که از آشنایی جان می‌گیرد و در اکثر مواقع با گذر زمان می‌بالد و گسترده می‌شود (پیران و دیگران، ۱۳۸۵: ۱۰).

شاخص‌های سرمایه اجتماعی

با توجه به گستردگی موضوع سرمایه اجتماعی، اغلب پژوهشگران شاخص‌های متفاوتی برای سنجش آن به کار می‌برند. در این پژوهش با توجه به پیشینه سنجش سرمایه اجتماعی، از شاخص‌های اصلی مورد استفاده در بیشتر سنجش‌ها استفاده شد. در اینجا به بررسی این شاخص‌ها پرداخته می‌شود.

۱. مشارکت اجتماعی

مشارکت به معنای یافتن سهمی در چیزی و سودبردن از آن یا در گروهی شرکت‌جستن و بنابراین، با آن همکاری داشتن است. به همین جهت، از دیدگاه جامعه‌شناسی، باید میان مشارکت به عنوان حالت یا وضع (امر شرکت‌کردن) و مشارکت به عنوان عمل و تعهد (عمل مشارکت) تفاوت قائل شد. مشارکت در معنای اول، از تعلق به گروهی خاص و داشتن سهمی در هستی آن خبر می‌دهد و در معنای دوم، شرکت فعالانه در گروه را می‌رساند و به فعالیت اجتماعی انجام‌شده نظر دارد (مبارکی، ۱۳۸۳: ۱۲۷). از نظر پاتنام، هر قدر شبکه‌های ارتباط اجتماعی متراکم‌تر باشند، احتمال بیشتری وجود دارد که شهروندان بتوانند در جهت منافع متقابل همکاری کنند؛ زیرا مشارکت اجتماعی از طریق افزایش هزینه‌های بالقوه عهدشکنی، کاهش فضای ابهام‌آمیز و غیرشفاف، تقویت هنجارهای معامله متقابل، ایجاد حس اعتماد به دیگران از طریق تسهیل ارتباطات و ارائه الگوی همکاری برای آینده، زمینه همکاری و اعتماد به یکدیگر را در میان کنشگران افزایش می‌دهد (فصیحی، ۱۳۸۶: ۸۶).

۲. اعتماد اجتماعی

اعتماد به معنای اعتقاد یا اطمینان راسخ به صداقت، درستی، وثوق و عدالت یک شخص، گروه یا کلیت جامعه است (صفدری، ۱۳۷۴: ۷۷). از نظر پاتنام، بین اعتماد و همکاری متقابل، همبستگی مثبت مستقیم وجود دارد. به عبارتی، به میزان افزایش اعتماد در میان کنشگران اجتماعی، همکاری و سهولت در کنش نیز افزایش می‌یابد. اعتماد عنصری غیراختیاری و ناآگاهانه نیست؛ بلکه مستلزم پیش‌بینی رفتار یک بازیگر مستقل است که این پیش‌بینی در اجتماعات، بر

اعتماد صمیمانه و در جوامع بر اعتماد غیرشخصی و غیرمستقیم استوار است (پاتنام، ۱۳۷۹: ۳۰۳). از این رو، از نظر پاتنام، اعتماد به‌عنوان پایه و پیش‌نیاز مشارکت در میان کنشگران محسوب می‌شود. در این پژوهش، اعتماد اجتماعی در دو زیرمجموعه اعتماد شخصی و اعتماد غیرشخصی (انتزاعی) بررسی می‌شود.

اعتماد شخصی: این شاخص، مربوط به اعتماد فرد در روابط بین‌شخصی است.

اعتماد غیرشخصی (انتزاعی): این شاخص، میزان تمایل به اعتماد نسبت به حسن نیت و حسن انجام کار (عملکرد) خرده‌نظام‌های مختلف جامعه را اندازه می‌گیرد (مبارکی، ۱۳۸۳: ۱۲۹).

۳. انسجام اجتماعی

انسجام اجتماعی، بر توافق جمعی میان اعضای یک جامعه دلالت دارد و حاصل پذیرش و درونی‌کردن نظام ارزشی و هنجاری یک جامعه و وجود تعلق جمعی (احساس ما کردن) و نیز وجود تراکمی از تعامل در میان افراد آن جامعه است (خیراله‌پور، ۱۳۸۳: ۹۱).

کیفیت زندگی

اگرچه مفهوم کیفیت زندگی کاربردهای فراوانی دارد، ارائه تعریفی روشن و جامع برای آن دشوار است؛ زیرا در زمینه‌های گوناگون و با کاربردهای متفاوتی به کار گرفته شده است. افراد معمولاً تصویر روشنی از کیفیت زندگی خود در ذهن دارند. آن‌ها معمولاً می‌دانند که در چه شرایطی احساس خوشبختی خواهند داشت؛ برای مثال، داشتن درآمد بیشتر، خانه (یا خانه بزرگ‌تر)، اتومبیل خوب، تعطیلات فراوان و... . همچنین افراد معمولاً به‌صراحت می‌گویند که در چه شرایطی، همگان احساس خوشبختی (کیفیت زندگی جمعی) خواهند کرد؛ برای مثال، وجود محله یا شهری آرام و زیبا، نبود ترافیک، نبود بیکاری و فقر، وجود امکانات درمانی برای همه و... (نوغانی و دیگران، ۱۳۸۷: ۱۱۳). اصطلاح کیفیت زندگی، سرچشمه روشنی ندارد و اگرچه دارای جذابیت و معنای عام است، تعریف پذیرفته‌عام ندارد. هر عبارتی که در تعریف کیفیت زندگی به کار رود، کیفیت زندگی فرد، به حقایق عینی و خارجی زندگی‌اش و دریافته‌ها و ادراک‌های درونی و ذهنی او از این عوامل و نیز از خودش وابسته است (لطفی، ۱۳۸۸: ۶۵).

سازمان بهداشت جهانی، کیفیت زندگی را به‌زیستی در حوزه‌های اجتماعی، روانی و فیزیکی می‌داند و این‌چنین تعریف می‌کند که کیفیت زندگی، ادراک فرد از موقعیت زندگی خود در چارچوب نظام‌های فرهنگی و ارزشی است که در آن زندگی می‌کند و با اهداف، معیارها و دغدغه‌های او رابطه دارد. این امر بسیار گسترده است و به شیوه‌ای پیچیده، از سلامت فیزیکی، حالت روانی و میزان استقلال و روابط او با جنبه‌های مهم محیط وی تأثیر می‌پذیرد (گروه کیفیت زندگی سازمان بهداشت جهانی، ۱۹۹۳: ۵). هر تعریفی از کیفیت زندگی، باید شامل دو عنصر (ویژگی) اساسی باشد:

۱. ساختار ذهنی (درونی) روان‌شناختی - فیزیولوژیکی که حس رضایتمندی را فراهم می‌کند؛ ۲. پدیده‌های خارجی که آن ساختار را ضمانت می‌کنند (پاسیون، ۲۰۰۳: ۲۱).

کیفیت زندگی را می‌توان این‌گونه تعریف کرد: کیفیت زندگی، هم جنبه‌های کمی و کیفی مانند چگونگی توزیع کالا و خدمات و نیازهای مادی انسان و هم جنبه‌های ذهنی و کیفی مانند روابط اجتماعی، رضایت از زندگی، مشارکت و احساس همبستگی اجتماعی و همه نیازهای معنوی انسان را دربرمی‌گیرد (پوراحمد و شمعی، ۱۳۸۴: ۲۷۴). همچنین بسیاری از دانشمندان علوم شهری، کیفیت محیط شهری را یکی از مؤلفه‌های کیفیت زندگی می‌دانند؛ بنابراین، می‌توان گفت کیفیت محیط، قسمتی از کیفیت زندگی است و شامل تمام فاکتورهایی می‌شود که بخشی از رضایتمندی انسان‌ها را تشکیل می‌دهند (رفعیان و دیگران، ۱۳۸۶: ۲).

در سال‌های اخیر، دو دیدگاه در مورد کیفیت زندگی وجود داشته است: مکتب عینی و مکتب ذهنی. در مکتب اول، کیفیت زندگی به عنوان بخش عینی زندگی که شامل غذا، سرپناه، شرایط محیطی و نظایر آن است، شناخته می‌شود. در مکتب دوم، به آن به عنوان بخش ذهنی زندگی توجه می‌شود که از طریق نگرش‌ها و احساسات انسان معین می‌شود. اگرچه در پژوهش‌ها به هر دو مکتب توجه شده است، مکتب ذهنی به‌وضوح بحث مسلط در این زمینه است (لینگ، ۱۹۸۹: ۴).

چارچوب نظری

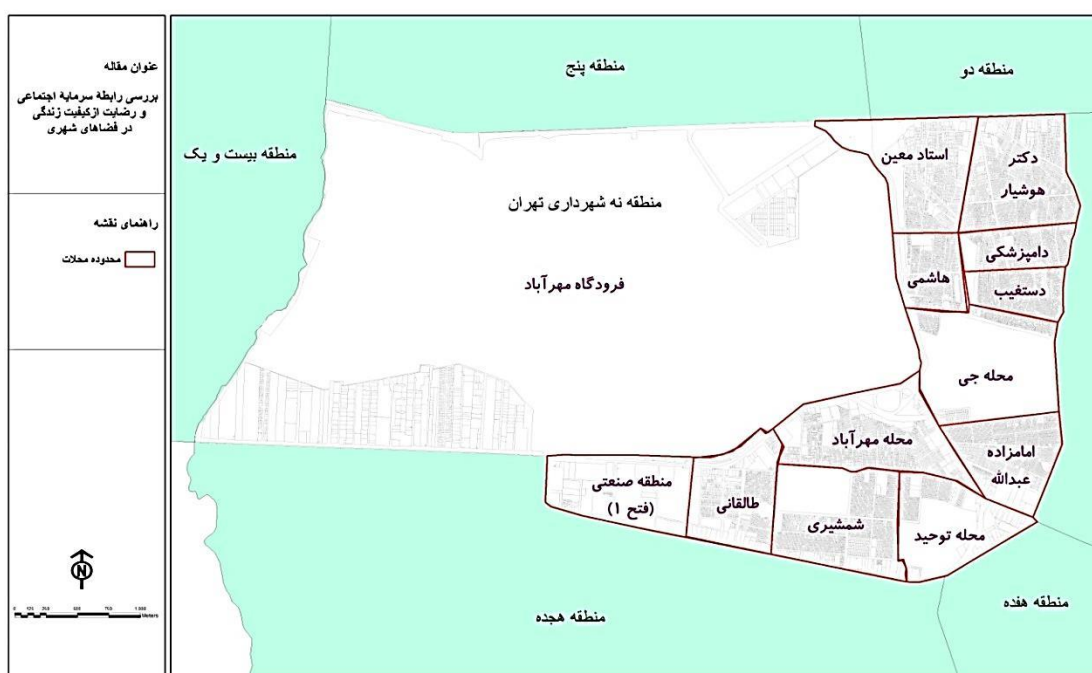
بعضی از محققان معتقدند که سرمایه اجتماعی نه تنها برای مسائل کسب و کار جالب و بااهمیت است، بلکه دلایل جالب و مهم‌تری نیز برای یادگیری چگونگی توسعه و استفاده از سرمایه‌های اجتماعی وجود دارد. تحقیقات و مطالعات منتشر شده در زمینه روان‌شناسی و پزشکی نشان می‌دهد بین سرمایه اجتماعی و کیفیت، هدف و مفهوم زندگی، پیوندی مستقیم وجود دارد (ماجدی و لهسایی‌زاده، ۱۳۸۵: ۱۰۱). همچنین بین شبکه‌های اجتماعی و خوشبختی، سلامتی و زندگی طولانی‌تر ارتباط دیده می‌شود (همان).

سرمایه را در تقسیم‌بندی کلان می‌توان به چهار نوع تقسیم کرد: ۱. سرمایه مادی^۱ شامل زمین، ابزارها- ماشین‌آلات و سایر تجهیزات فیزیکی که قابلیت تولید دارند؛ ۲. سرمایه انسانی^۲ شامل مهارت، دانش و آموزش‌هایی که درون انسان‌ها متبلور شده است؛ ۳. سرمایه دانشی^۳ به معنای شیوه استفاده بهینه از منابع موجود در جامعه و ۴. سرمایه اجتماعی^۴ به معنای شبکه‌های اجتماعی که برای جامعه، قدرت کارکردی اثربخش ایجاد می‌کند (قدوسی، ۱۳۸۴: ۱۲۹). در میان انواع سرمایه، سرمایه اجتماعی، ویژگی‌های خاصی دارد. نخست آنکه تنها سرمایه‌ای است که رابطه‌ای است و در ضمن رابطه اجتماعی به وجود می‌آید. دوم آنکه مانند بعضی دیگر از انواع سرمایه، به طور کامل قابل انتقال نیست. ویژگی مهم‌تر آنکه سرمایه اجتماعی فرد، رابطه روشنی با جایگاه او در شبکه‌های اجتماعی جامعه دارد. به عبارت دیگر، سرمایه اجتماعی فرد، در واقع ارزش و جایگاه او در شبکه‌های اجتماعی گوناگون است. حال همین جایگاه فرد در شبکه‌های گوناگون اجتماعی، میزان بهره او از کیفیت‌های مطلوب زندگی را مشخص می‌سازد؛ بنابراین، می‌توان گفت مفهوم سرمایه اجتماعی و مفهوم کیفیت زندگی، همبستگی فراوان دارند. از آنجاکه سرمایه اجتماعی، بخشی از توانایی فرد برای بهره‌مندی از شاخص‌های کیفیت زندگی را فراهم می‌کند، می‌توان گفت سرمایه اجتماعی، بر کیفیت زندگی تأثیرگذار است (نوغانی و دیگران، ۱۳۸۷: ۱۲۱-۱۲۲). مطالعات یاجون لی و دیگران نیز در سال ۲۰۰۵ به بررسی تأثیر سرمایه اجتماعی و اعتماد اجتماعی بر کیفیت زندگی در انگلستان مربوط می‌شود. نتایج پژوهش آن‌ها نشان می‌دهد مجراهای غیررسمی سرمایه اجتماعی، نقش مهم‌تری در تأثیرگذاری بر درک مردم از اعتماد و کیفیت زندگی دارند (لی و دیگران، ۲۰۰۵).

روش پژوهش

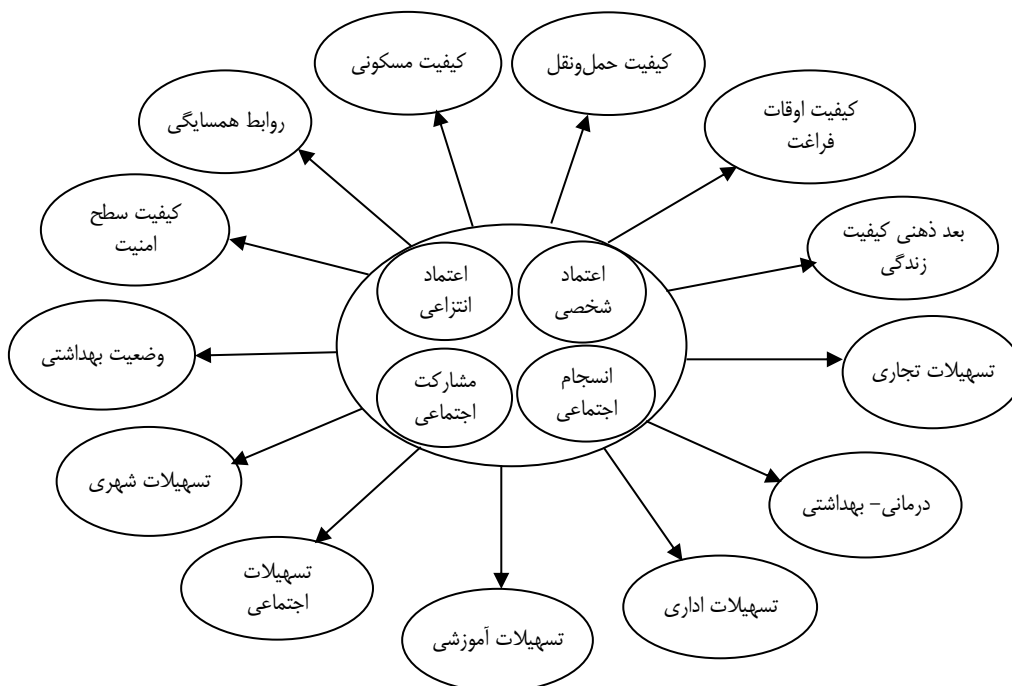
جامعه آماری پژوهش، منطقه ۹ شهرداری تهران است که دو محله شهید دستغیب و دکتر هوشیار از این منطقه انتخاب شدند. در سرشماری سال ۱۳۸۵، مجموع جمعیت این دو محله ۳۵۸۵۱ نفر بود. از این‌رو، مطابق فرمول کوکران، ۳۸۰ پرسشنامه برای مطالعه میدانی در نظر گرفته شد، اما برای افزایش دقت و کاهش خطا، ۴۰۰ پرسشنامه در محله‌ها توزیع شد.

1. Physical Capital
2. Human Capital
3. Knowledge Capital
4. Social Capital

نقشه ۱. موقعیت محله‌های مورد مطالعه در منطقه ۹ شهرداری تهران

شاخص‌های کیفیت زندگی در این پژوهش، شامل کیفیت واحد مسکونی، کیفیت رفت‌وآمد و حمل‌ونقل، کیفیت امکانات اوقات فراغت، ابعاد ذهنی کیفیت زندگی، کیفیت دسترسی به تسهیلات تجاری، کیفیت و رضایت از تسهیلات درمانی- بهداشتی، کیفیت و رضایت از تسهیلات اداری، کیفیت تسهیلات آموزشی، کیفیت تسهیلات اجتماعی و فرهنگی، کیفیت تسهیلات شهری، کیفیت وضعیت بهداشتی، کیفیت امنیت محله و کیفیت روابط همسایگی است. همچنین شاخص‌های سرمایه اجتماعی نیز شامل اعتماد شخصی، اعتماد غیرشخصی (انتزاعی)، انسجام اجتماعی و مشارکت اجتماعی است. روایی این تحقیق، از طریق بررسی مطالعات پیشین و همچنین دیدگاه‌های استادان و صاحب‌نظران علوم اجتماعی بررسی شد. در نهایت، گویه‌های تحقیق اصلاح شدند و پرسشنامه نهایی آماده شد. به منظور بررسی پایایی تحقیق نیز از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. آلفای کرونباخ برای شاخص‌های کیفیت زندگی ۰/۸۷ و برای شاخص‌های سرمایه اجتماعی ۰/۷۵ به دست آمد. پس از توزیع پرسشنامه، داده‌های به دست آمده از طریق نرم‌افزار SPSS تجزیه و تحلیل شدند. با توجه به سطح سنجش سوالات و گویه‌ها، از تحلیل‌های آماری و همبستگی پیرسون استفاده شد. همچنین برای تعیین نقش هر یک از شاخص‌های سرمایه اجتماعی (متغیر مستقل) در تغییرات شاخص کیفیت زندگی (متغیر وابسته)، تحلیل رگرسیون چندمتغیره به کار گرفته شد. مدل مفهومی پژوهش در شکل ۱ مشاهده می‌شود.

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش
منبع: نگارندگان، ۱۳۹۲

جدول ۱. میانگین پاسخگویان از لحاظ شاخص‌های کیفیت زندگی

ردیف	شاخص‌های کیفیت زندگی	میانگین	واریانس
۱	کیفیت واحد مسکونی	۲/۵۲	۰/۳۸۹
۲	کیفیت رفت و آمد و حمل و نقل	۲/۳۳	۱/۱۴
۳	کیفیت امکانات اوقات فراغت	۲/۰۸	۰/۷۸۲
۴	ابعاد ذهنی کیفیت زندگی	۲/۵۲	۰/۸۳۶
۵	کیفیت دسترسی به تسهیلات تجاری	۳/۱۲	۲/۲۹
۶	کیفیت و رضایت از تسهیلات درمانی - بهداشتی	۴/۶۴	۰/۸۳۷
۷	کیفیت و رضایت از تسهیلات اداری	۲/۱۴	۰/۶۳۷
۸	کیفیت تسهیلات آموزشی	۲/۶۹	۱/۴۹
۹	کیفیت تسهیلات اجتماعی و فرهنگی	۲/۹۹	۱/۶۱
۱۰	کیفیت تسهیلات شهری	۲/۰۹	۰/۵۰
۱۱	کیفیت وضعیت بهداشتی	۲/۰۵	۰/۷۵۲
۱۲	کیفیت امنیت محله	۲/۳۳	۰/۸۳۱
۱۳	کیفیت روابط همسایگی	۲/۵۱	۱/۴۳

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۲

بحث و یافته‌ها

یافته‌های توصیفی

در این بخش، ابتدا به یافته‌های توصیفی تحقیق و کیفیت زندگی پرداخته می‌شود. همان‌طور که جدول ۱ نشان می‌دهد، از میان شاخص‌های کیفیت زندگی، بیشترین میانگین مربوط به کیفیت دسترسی به تسهیلات تجاری است که با میانگین ۳/۱۲ در مقایسه با سایر شاخص‌ها وضعیت مناسب‌تری دارد. پس از تسهیلات تجاری، وضعیت کیفیت

تسهیلات اجتماعی و فرهنگی مناسب‌تر است. کمترین میانگین، مربوط به کیفیت وضعیت بهداشتی محله‌هاست که علت آن، سطح بالای فرسودگی آن‌هاست. پس از وضعیت بهداشتی محله‌ها، میانگین ۲/۰۸ برای کیفیت امکانات اوقات فراغت، نشان‌دهنده وضعیت نامناسب دسترسی به امکانات اوقات فراغت در سطح محله‌هاست. همچنین کیفیت تسهیلات شهری نیز از نظر پاسخگویان در سطحی پایین است که نارضایتی ساکنان محله‌ها را نشان می‌دهد.

شاخص‌های سرمایه اجتماعی

همچنان‌که در روش و مبانی نظری پژوهش اشاره شد، برای سنجش سرمایه اجتماعی از چهار شاخص استفاده شده است. جدول ۲ نشان می‌دهد در میان چهار شاخص مورد بررسی، اعتماد شخصی بالاترین میانگین و انسجام اجتماعی کمترین میانگین را دارند. بالا بودن سطح اعتماد شخصی بیانگر آن است که تنها سطح اعتماد به اعضای فامیل بسیار بالاست و دامنه سطح اطمینان به سایر اعضای جامعه یعنی اعتماد انتزاعی بسیار پایین است. همچنین پایین بودن انسجام اجتماعی بیانگر ناهمگنی جامعه از نظر پاسخگویان است.

جدول ۲. میانگین وضعیت پاسخگویان به شاخص‌های سرمایه اجتماعی

ردیف	شاخص‌های سرمایه اجتماعی	میانگین	واریانس
۱	اعتماد شخصی	۳/۰۴	۰/۷۲۷
۲	اعتماد غیرشخصی (انتزاعی)	۲/۲۵	۰/۴۲۵
۳	انسجام اجتماعی	۲/۱۵	۱/۱۵
۴	مشارکت اجتماعی	۲/۶۲	۰/۸۵۱

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۲

یافته‌های تحلیلی

پس از توصیف یافته‌های مربوط به متغیر مستقل و وابسته پژوهش، به بررسی یافته‌های تحلیلی پرداخته می‌شود. همچنان‌که ذکر شد، ۱۳ شاخص به‌منظور سنجش کیفیت زندگی انتخاب و در تحقیق ترکیب شدند و رابطه چهار شاخص سرمایه اجتماعی با کیفیت زندگی آزمون شد. با توجه به فاصله‌ای بودن پرسش‌های مربوط به دو متغیر ذکر شده، به‌منظور بررسی همبستگی بین متغیرها، از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد. «این ضریب به‌منظور بررسی رابطه بین دو متغیر فاصله‌ای یا نسبی مورد استفاده قرار می‌گیرد» (کلانتری، ۱۳۸۷: ۱۰۸).

جدول ۳. آزمون همبستگی بین شاخص‌های سرمایه اجتماعی و رضایت از کیفیت زندگی

شاخص	شدت همبستگی	سطح معناداری
اعتماد شخصی	۰/۴۴۳**	۰/۰۰۰
اعتماد غیرشخصی (انتزاعی)	۰/۵۶۶**	۰/۰۰۰
انسجام اجتماعی	۰/۱۳۷**	۰/۰۰۶
مشارکت اجتماعی	۰/۱۵۴**	۰/۰۰۲

** Correlation is significant at the 0.01 level

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۲

جدول ۳ بیانگر آن است که بین همه چهار شاخص سرمایه اجتماعی و رضایت از کیفیت زندگی، همبستگی معناداری وجود دارد؛ یعنی با افزایش سطح سرمایه اجتماعی افراد، بر میزان رضایت آن‌ها از کیفیت زندگی افزوده می‌شود. همچنین پس از ترکیب چهار شاخص سرمایه اجتماعی در حالت کلی نیز رابطه سرمایه اجتماعی با میزان رضایت از کیفیت زندگی بررسی شد.

جدول ۴. آزمون همبستگی سرمایه اجتماعی و رضایت از کیفیت زندگی

شاخص	شدت همبستگی	سطح معناداری
سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی	۰/۴۷۹**	۰/۰۰۰

** Correlation is significant at the 0.01 level

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۲

همان‌طور که جدول ۴ نشان می‌دهد، در حالت کلی نیز بین سرمایه اجتماعی و رضایت از کیفیت زندگی، همبستگی مستقیم و معناداری وجود دارد. این همبستگی در سطح معناداری ۰/۰۰۰ و سطح اطمینان ۹۹ درصد معنادار است. به عبارتی، با افزایش میزان سرمایه اجتماعی، بر میزان رضایت از کیفیت زندگی افزوده می‌شود.

تحلیل رگرسیون چندمتغیره

به منظور بررسی میزان تأثیر هر یک از شاخص‌های سرمایه اجتماعی بر متغیر وابسته (رضایت از کیفیت زندگی) و مشخص شدن مقدار تأثیر هر یک از متغیرهای مستقل بر میزان تغییرات در متغیر وابسته، از این آزمون استفاده می‌شود. همچنین روش به کاررفته در این رگرسیون، Enter است.

جدول ۵. تحلیل رگرسیون چندمتغیره سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی

ضریب همبستگی چندگانه (R)	ضریب تبیین (R Square)	ضریب تبیین تعدیل شده (Adjusted R Square)
۰/۶۱۲	۰/۳۷۵	۰/۳۶۹

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۲

با توجه به جدول ۵ مقدار ضریب همبستگی (R) بین متغیرها ۰/۶۱۲ است که نشان می‌دهد بین مجموعه متغیرهای مستقل (سرمایه اجتماعی) و متغیر وابسته پژوهش (رضایت از کیفیت زندگی) همبستگی نسبتاً قوی وجود دارد. مقدار ضریب تبیین تعدیل شده^۱ (R^2 adj) که ۰/۳۶۹ است، نشان می‌دهد ۳۶/۹ درصد از کل تغییرات میزان رضایت از کیفیت زندگی، وابسته به چهار متغیر مستقل (سرمایه اجتماعی) است. به عبارت دیگر، مجموعه متغیرهای مستقل، نزدیک به ۳۷ درصد از واریانس متغیر وابسته را پیش‌بینی می‌کنند. ۶۳ درصد از تغییرات واریانس متغیر وابسته (رضایت از کیفیت زندگی) از متغیرهای دیگری تأثیر می‌پذیرند.

جدول ۶. تحلیل واریانس رگرسیون چندمتغیره رضایت از کیفیت زندگی

منبع تغییرات	درجه آزادی	مجموع مربعات	میانگین مربعات	کمیت F	سطح معناداری F
اثر رگرسیونی	۴	۴۷/۳۴۲	۱۱/۸۳۵	۵۹/۲۴**	۰/۰۰۰
باقیمانده	۳۹۵	۷۸/۹۱۶	۰/۲۰۰		
کل	۳۹۹	۱۲۶/۲۵۸			

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۲

با توجه به معناداری آزمون F (۵۹/۲۴) در سطح خطای کوچک‌تر از ۰/۰۱، می‌توان نتیجه گرفت مدل رگرسیونی تحقیق، مناسب است و مجموعه متغیرهای مستقل، تغییرات متغیر وابسته (رضایت از کیفیت زندگی) را تبیین می‌کنند.

جدول ۷. سطح معناداری تأثیر متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته

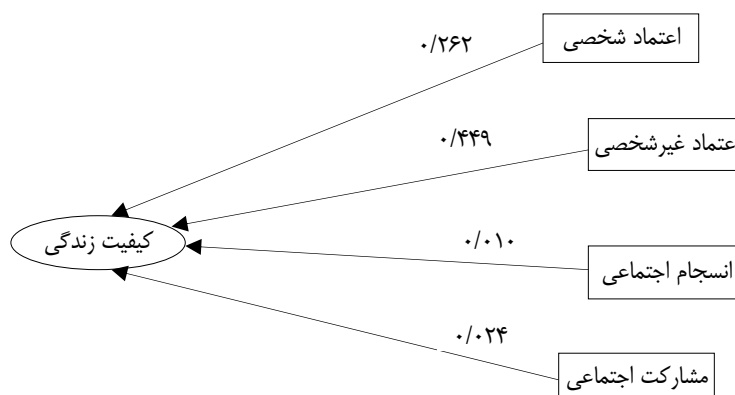
Part	Partial	Zero-order	sig.	T	بتا (Beta)	متغیر مستقل
۰/۲۳۱	۰/۲۸۰	۰/۴۴۳	۰/۰۰۰	۵/۷۹۸	۰/۲۶۲	اعتماد شخصی
۰/۳۶۶	۰/۴۲۰	۰/۵۶۶	۰/۰۰۰	۹/۱۸۹	۰/۴۴۹	اعتماد غیرشخصی (انتراعی)
۰/۰۰۹	۰/۰۱۲	۰/۱۳۷	۰/۸۱۸	۰/۲۳۰	۰/۰۱۰	انسجام اجتماعی
۰/۰۲۲	۰/۰۲۷	۰/۱۵۴	۰/۵۸۸	۰/۵۴۲	۰/۰۲۴	مشارکت اجتماعی

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۲

نتایج تحلیل رگرسیونی چندمتغیره برای تبیین میزان رضایت از کیفیت زندگی نشان می‌دهد دو متغیر اعتماد شخصی و اعتماد غیرشخصی، تأثیر معناداری بر متغیر کیفیت زندگی داشته‌اند، اما دو متغیر دیگر یعنی انسجام اجتماعی و مشارکت، تأثیر معناداری بر کیفیت زندگی ندارند. براساس ضریب رگرسیونی استاندارد شده (Beta) می‌توان سهم نسبی هر متغیر مستقل را در مدل مشخص کرد. با توجه به ضریب بتا مشخص می‌شود از میان متغیرهای مستقل، متغیر اعتماد غیرشخصی با ضریب رگرسیونی ۰/۴۴۹ بیشترین تأثیر رگرسیونی را بر متغیر وابسته دارد. پس از آن، بالاترین تأثیر رگرسیونی بر متغیر وابسته، مربوط به متغیر اعتماد شخصی با ضریب رگرسیونی ۰/۲۶۲ است. کمترین تأثیر رگرسیونی بر متغیر وابسته، مربوط به متغیر انسجام اجتماعی است.

همبستگی مرتبه صفر^۱ که مقدار آن معادل مقدار ضریب همبستگی پیرسون است، میزان همبستگی بین متغیرها را بدون وجود متغیر کنترل نشان می‌دهد. همچنین ضریب همبستگی جزئی^۲ نوعی کنترل آماری است که از طریق آن می‌توان اثر یک یا چند متغیر را کنترل کرد. این ضریب، میزان همبستگی بین یک متغیر مستقل با متغیر وابسته را پس از حذف میزان همبستگی این دو متغیر با سایر متغیرهای مستقل نشان می‌دهد (حبیب‌پور و صفری، ۱۳۸۸: ۵۰۱). هرچه میزان این همبستگی برای یک متغیر بیشتر باشد، نقش آن در مدل بیشتر است. براساس این ضریب نیز متغیر اعتماد غیرشخصی، بیشترین نقش را در وضعیت متغیر وابسته دارد.

همبستگی نیمه‌تفکیکی^۳ نوعی کنترل آماری است که از طریق آن می‌توان اثر یک یا چند متغیر را کنترل کرد. این ضریب، میزان همبستگی بین یک متغیر مستقل با متغیر وابسته را پس از حذف اثر خطی سایر متغیرهای مستقل بر متغیر مستقل مورد نظر نشان می‌دهد (همان، ۵۰۲). در این همبستگی نیز هرچه میزان بیشتر باشد، نقش آن در مدل بیشتر است.

شکل ۲. مدل رگرسیونی چندمتغیره بین متغیر مستقل و وابسته

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۲

نتیجه گیری

یکی از اهداف اولیه و اساسی فرایند برنامه‌ریزی شهری، حفظ و بهبود کیفیت محیط شهری و به تبع آن ارتقای کیفیت زندگی است. این مفاهیم یعنی کیفیت محیط و کیفیت زندگی که در واقع، کنشی علیه توسعه یک‌بعدی اقتصادی در سطح ملی و توسعه صرفاً کالبدی در مقیاس شهری است، تلاشی در جهت دستیابی به معیارهای کیفی در عرصه برنامه‌ریزی شهری به‌شمار می‌رود. بنابر همین ضرورت، شناخت وضعیت موجود کیفیت محیط مناطق شهری و سنجش و ارزیابی آن، به یکی از مهم‌ترین جنبه‌های مطالعاتی در مباحث برنامه‌ریزی شهری تبدیل شده است (رفعیان و مولودی، ۱۳۹۰: ۲۷۸). یکی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر میزان رضایت از کیفیت زندگی افراد، سطح سرمایه اجتماعی است که به‌طور کلی توجه چندانی به آن نشده است. در این پژوهش، هدف بررسی اهمیت نقش سرمایه اجتماعی به‌عنوان عاملی اثرگذار بر میزان رضایت افراد از کیفیت زندگی است. از این‌رو، رابطه میان شاخص‌های سرمایه اجتماعی و رضایت از کیفیت زندگی در منطقه ۹ شهرداری تهران بررسی شد. مطابق نتایج، بین سرمایه اجتماعی و میزان رضایت افراد از کیفیت زندگی، همبستگی مستقیم و معناداری وجود دارد. به‌عبارتی، با افزایش سطح سرمایه اجتماعی افراد، بر میزان کیفیت زندگی آن‌ها افزوده می‌شود. همچنین برای بررسی و تعیین نقش هر یک از شاخص‌های سرمایه اجتماعی بر تغییرات میزان رضایت از کیفیت زندگی، از تحلیل رگرسیون چندمتغیره استفاده شد. نتایج این آزمون نشان می‌دهد متغیر مستقل (سرمایه اجتماعی) با چهار شاخص مورد بررسی، تغییرات متغیر وابسته (رضایت از کیفیت زندگی) را تبیین می‌کند. همچنین این آزمون نیز در سطح اطمینان ۹۹ درصد معنادار است.

با توجه به نتایج، سرمایه اجتماعی را می‌توان عنصری مؤثر بر میزان رضایت شهروندان از کیفیت زندگی تلقی کرد. از این‌رو، تلاش در جهت افزایش سطح سرمایه اجتماعی شهروندان ضرورت دارد؛ تا از این طریق بتوان بر میزان رضایت آن‌ها از کیفیت زندگی - که هدف بیشتر برنامه‌های توسعه شهری است - افزود. در راستای پژوهش، پیشنهادهایی برای افزایش سطح سرمایه اجتماعی افراد و همچنین کیفیت زندگی شهروندان ارائه می‌شود:

۱. اختصاص کاربری فضاهای سبز مانند پارک‌ها، امکانات تفریحی و مکان‌هایی برای پیاده‌روی ساکنان که سبب شکل‌گیری و افزایش کنش‌های متقابل میان آن‌ها می‌شود و سرمایه اجتماعی در سطح محله را افزایش می‌دهد؛
۲. ارتقای سطح امنیت محله‌ها از طریق بالابردن احساس مسئولیت مردم در قبال جرائم و مشکلات امنیتی محله‌ها و همچنین از طریق اعمال کنترل غیررسمی؛
۳. احداث مراکز ورزشی و تفریحی در سطح محله‌ها به‌منظور آشنایی بیشتر ساکنان و همسایگان با یکدیگر و برگزاری مسابقات ورزشی در سطح محله‌ها توسط شهرداری؛
۴. ایجاد نشاط و شادابی در ساکنان محله، از طریق اعلام برنامه‌های دسته‌جمعی در روزهای خاص (مثلاً کوه‌پیمایی یا ورزش صبحگاهی)؛
۵. ایجاد مدیریت محله‌ای برای هر یک از محله‌ها از طریق انتخابات شورایی یا رابطان شورا؛
۶. ایجاد انگیزه و احساس اهمیت در ساکنان از طریق ساخت خانه‌های گفت‌وگویی محله‌ای؛
۷. اجرای طرح شهردار محله، برای ارتباط بیشتر و مؤثرتر مردم با سطوح بالاتر مدیریت شهری؛
۸. توجه به کیفیت بهداشتی محله‌ها با توجه به سطح پایین رضایت مردم از کیفیت محیطی محله‌های مورد مطالعه.

منابع

۱. پاتنام، رابرت، ۱۳۷۹، **دموکراسی و سنت‌های مدنی**، ترجمه محمدتقی دلفروز، دفتر مطالعات و تحقیقات سیاسی وزارت کشور، تهران.
۲. پوراحمد، احمد و علی شمعی، ۱۳۸۴، **بهسازی و نوسازی شهری از دیدگاه علم جغرافیا**، انتشارات دانشگاه تهران، تهران.
۳. پیران، پرویز، موسوی، میرطاهر و ملیحه شیانی، ۱۳۸۵، **کارپایه مفهومی و مفهوم‌سازی سرمایه اجتماعی (با تأکید بر شرایط ایران)**، فصلنامه رفاه، سال ششم، شماره ۲۳، صص ۹-۴۴.
۴. تاجبخش، کیان، ثقفی، مراد و مسعود کوهستانی‌نژاد، ۱۳۸۳، **سرمایه اجتماعی و سیاست‌های اجتماعی**، فصلنامه رفاه اجتماعی، سال سوم، شماره ۱۰، صص ۱۵۵-۲۰۰.
۵. حبیب‌پور، کرم و رضا صفری، ۱۳۸۸، **راهنمای جامع کاربرد SPSS در تحقیقات پیمایشی (تحلیل داده‌های کمی)**، چاپ دوم، انتشارات متفکران، تهران.
۶. خیراله‌پور، اکبر، ۱۳۸۳، **بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت روانی با تأکید بر سرمایه اجتماعی**، مطالعه موردی: دانشجویان دانشگاه شهید بهشتی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، گروه جامعه‌شناسی، تهران.
۷. رفعیان، مجتبی، احمدی، حسن و ملاحظت اورنگ، ۱۳۸۶، **درآمدی بر بازسازی پس از سانحه و الزامات ارتقای کیفیت محیط سکونت**، ارائه شده در سومین کنفرانس بین‌المللی مدیریت جامع بحران در حوادث غیرمترقبه.
۸. رفعیان، مجتبی و جمشید مولودی، ۱۳۹۰، **رویکردها و روش‌های سنجش کیفیت محیط مسکونی شهری**، چاپ اول، انتشارات آذرخش، تهران.
۹. صفدری، سلمان، ۱۳۷۴، **رضایت اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن**، پایان‌نامه کارشناسی ارشد پژوهش اجتماعی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران.
۱۰. علیوردی‌نیا، اکبر، شارع‌پور، محمود و مهدی ورمزیار، ۱۳۸۷، **سرمایه اجتماعی خانواده و بزهکاری**، پژوهش زنان، دوره ششم، شماره ۲، صص ۱۰۷-۱۳۲.
۱۱. غفاری، غلامرضا و نامحمد اونق، ۱۳۸۵، **سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی**، مجله مطالعات اجتماعی ایران، دوره اول، شماره ۱، صص ۱۵۹-۱۹۹.
۱۲. فصیحی، امان‌...، ۱۳۸۶، **دین و سرمایه اجتماعی**، مجله معرفت، سال شانزدهم، شماره ۱۲۳، صص ۷۹-۱۰۰.
۱۳. فیلد، جان، ۱۳۸۵، **سرمایه اجتماعی**، ترجمه جلال متقی، موسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی، تهران.
۱۴. قیوسی، حامد، ۱۳۸۴، **رابطه سرمایه اجتماعی و توسعه اقتصادی در منظر نهادگرایی**، مجموعه مقالات نخستین سمپوزیوم سرمایه اجتماعی و رفاه اجتماعی دانشگاه علوم بهزیستی و توان‌بخشی، تهران.
۱۵. کلاتری، خلیل، ۱۳۸۷، **پردازش و تحلیل داده‌ها در تحقیقات اجتماعی - اقتصادی (با استفاده از نرم‌افزار SPSS)**، فرهنگ صبا، تهران.
۱۶. لطفی، صدیقه، ۱۳۸۸، **مفهوم کیفیت زندگی شهری: تعاریف، ابعاد و سنجش آن در برنامه‌ریزی شهری**، فصلنامه علمی پژوهشی جغرافیای انسانی، سال اول، شماره ۴، صص ۶۵-۸۰.
۱۷. ماجدی، سیدمسعود، عبدالعلی لهسایی‌زاده، ۱۳۸۵، **بررسی رابطه بین متغیرهای زمینه‌ای، سرمایه اجتماعی و رضایت از کیفیت زندگی: مطالعه موردی در روستاهای استان فارس**، فصلنامه روستا و توسعه، سال نهم، شماره ۴، صص ۹۱-۱۳۶.
۱۸. مبارکی، محمد، ۱۳۸۳، **بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و جرم**، پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته جامعه‌شناسی، گرایش پژوهش اجتماعی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران.
۱۹. نوغانی، محسن، اصغرپور ماسوله، احمدرضا، صفا، شیما و مهدی کرمانی، ۱۳۸۷، **کیفیت زندگی شهروندان و رابطه آن با سرمایه اجتماعی در شهر مشهد**، مجله علوم اجتماعی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، صص ۱۱۱-۱۴۰.

20. Aliverdina, A., Sharepour, M. and Varmaziyar, M., 2008, **Family Social Capital and Crime**, Women's Study Quarterly, Vol. 6, No. 2, PP. 107-132. *(In Persian)*
21. Fasihi, A., 2007, **Religion and Social Capital**, Marifat Quarterly, Vol. 16, No. 123, PP. 79-100. *(In Persian)*
22. Field, H., 2006, **Social Capital**, Translated by: Mottaghi, J., Institute of Social Security Press, Tehran. *(In Persian)*
23. Ghafari, Gh. and Onagh, N., 2006, **Social Capital and Quality of Life**, Journal of Iranian Social Studies, Vol. 1, No. 1, PP. 159-199. *(In Persian)*
24. Ghodusi, H., 2005, **The Relationship between Social Capital and Economic Development in the Perspective of Institutionalism**, Proceedings of the First Symposium on Social Capital and Social Welfare, University of Welfare and Rehabilitation Sciences. *(In Persian)*
25. HabibPour, K. and Safari, R., 2009, **Comprehensive Guide for the Application of SPSS in Surveys**, Motefakeran Press, Tehran. *(In Persian)*
26. Kalantari, Kh., 2008, **Processing and Data Analysis in Socio-Economic Researches (Using SPSS software)**, Farhang-Saba Press, Tehran. *(In Persian)*
27. Kheirollahpour, A., 2004, **Social Factors Affecting Mental Health, With Emphasis on Social Capital**, Case study: Students of Shahid Beheshti University, Faculty of Human science and Literature, Shahid Beheshti University, Tehran. *(In Persian)*
28. Lotfi, S., 2009, **The Concept of Urban Quality of Life: Definitions, Dimensions and Measurements in Urban Planning**, Human Geography Research Quarterly, Vol. 1, No. 4, PP. 65-80. *(In Persian)*
29. Majedi, S. M. and Lahsayizadeh, A., 2006, **The Relationship between Variables, Social Capital and Satisfaction with Quality of Life**, Journal of Rural Development Studies, Vol. 9, No. 4, PP. 91-136. *(In Persian)*
30. Mobaraki, M., 2004, **The Relationship between Social Capital and Crime**, M.S Thesis at Sociology, Faculty of Human Science and Literature, Shahid Beheshti University, Tehran. *(In Persian)*
31. Noghaani, M., Asgharpour, A., Safa, Sh. and Kermani, M., 2008, **The Quality of Life and its Relation with Social Capital in the City of Mashhad**, Journal of Social Sciences, Vol. 3, No. 2, PP. 111-140. *(In Persian)*
32. Piran, P., Mousavi, M. and Shiani, M., 2007, **Conceptual Framework and Conceptualization of Social Capital**, Social Welfare Quarterly, Vol. 6, No. 23, PP. 9-44. *(In Persian)*
33. Pourahmad, A. and Shamaei, A., 2005, **Rehabilitation and Urban Renewal from the Perspective of Geography**, Tehran University Press, Tehran. *(in Persian)*
34. Putnam, R., 2000, **Democracy and Civil Traditions**, Translated by: Delforouz, M. T., Office of the State Minister for Political Research and Studies, Tehran. *(In Persian)*
35. Rafieian, M., Ahmadi, H. and Orang, M., 2007, **Introduction to Rebuild after Disaster and Improve the Quality Requirements of the Residential Environment**, presented at the Third International Conference on Disaster Management of the crisis. *(In Persian)*
36. Rafieian, M. and Mooludi, J., 2011, **Approaches and Methods for Measuring the Quality of Urban Environment**, Azarakhsh Press, Tehran. *(In Persian)*
37. Safdari, S., 1995, **Social Satisfaction and Factors Affecting It**, M.S Thesis, Shahid Beheshti University, Tehran. *(In Persian)*
38. Tajbakhsh, k., Saghafi, M. and Koohestaninejad, M., 2004, **Social Capital and Social Policies**, Social Welfare Quarterly, Vol. 3, No. 10, PP. 155-200. *(In Persian)*